REZOLUCIJA (EU) 2024/2250 EUROPSKOG PARLAMENTA

od 11. travnja 2024.

s primjedbama koje su sastavni dio Odluke o razrješnici za izvršenje proračuna devetog, desetog i jedanaestog Europskog razvojnog fonda za financijsku godinu 2022.

EUROPSKI PARLAMENT,

— uzimajući u obzir svoju Odluku o razrješnici za izvršenje proračuna devetog, desetog i jedanaestog Europskog razvojnog fonda za financijsku godinu 2022.,

— uzimajući u obzir tematsko izvješće Revizorskog suda br. 35/2018,

— uzimajući u obzir članak 99., članak 100. treću alineju Poslovnika i Prilog V. Poslovniku,

— uzimajući u obzir mišljenje Odbora za razvoj,

— uzimajući u obzir izvješće Odbora za proračunski nadzor (A9-0110/2024),

A. budući da razvojna suradnja Unije, kako je navedena u člancima od 208. do 211. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU), djeluje u globalnom kontekstu koji je definiran Programom UN-a za održivi razvoj do 2030. i njegovim ciljevima održivog razvoja;

B. budući da Unija surađuje s brojnim zemljama u razvoju, pri čemu je glavni cilj suradnje promicanje gospodarskog, društvenog i okolišnog razvoja s posebnim naglaskom na dugoročnom smanjenju i iskorjenjivanju siromaštva pružanjem razvojne i tehničke pomoći zemljama korisnicama;

C. budući da se od 1959. do 2020. iz europskih razvojnih fondova pružala pomoć za razvojnu suradnju s afričkim, karipskim i pacifičkim zemljama (AKP) te prekomorskim zemljama i područjima (PZP); budući da je okvir kojim je bio uređen odnos Unije sa zemljama AKP-a i PZP-ovima bio sporazum o partnerstvu potpisan 23. lipnja 2000. u Cotonouu („Sporazum iz Cotonoua”) na razdoblje od 20 godina, koje je kasnije produženo; budući da je Sporazum iz Samoe potpisan 15. studenoga 2023.;

D. budući da je zadnja faza 11. ERF-a započela 31. prosinca 2020., kad je počela proizvoditi učinke klauzula o vremenskom ograničenju valjanosti; budući da će, međutim, posebni ugovori za postojeće sporazume o financiranju biti potpisani do 31. prosinca 2023., a provedba tekućih projekata koji se financiraju iz ERF-a nastavit će se do njihova konačnog dovršetka;

E. budući da je u slučaju VFO-a za razdoblje 2021. 2027. pomoć namijenjena za razvojnu suradnju sa zemljama AKP-a sastavni dio Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa (NDICI – Globalna Europa), a pomoć namijenjena za razvojnu suradnju s PZP-ovima obuhvaćena je Odlukom o prekomorskom pridruživanju, uključujući Grenland;

F. budući da deveti, deseti i jedanaesti ERF nisu uključeni u opći proračun Unije te se i dalje upotrebljavaju i o njima se izvješćuje zasebno do njihova zaključenja;

G. budući da ERF-ovima gotovo u potpunosti upravlja Glavna uprava Komisije za međunarodna partnerstva (DG INTPA) s malim udjelom (5 %) rashoda ERF-ova za 2022. kojima upravlja Glavna uprava za europsku civilnu zaštitu i europske operacije humanitarne pomoći (DG ECHO);

H. budući da se naglasak razvojne suradnje sve više pomiče s tradicionalnijeg modela donatora i primatelja prema zajedničkim interesima, pri čemu se obuhvaćaju ne samo socijalni sektori nego i održiva ulaganja, trgovina i razvoj gospodarskih sektora s visokom dodanom vrijednošću, te prema međunarodnim partnerstvima za suočavanje s globalnim izazovima; budući da je prema UFEU-u „glavni cilj politike razvojne suradnje Unije smanjenje i, dugoročno, iskorjenjivanje siromaštva”;

I. budući da Unija pristupom Tim Europa surađuje s državama članicama na terenu, s lokalnim korisnicima i ostalim donatorima kako bi se ostvario konkretan učinak i provele korjenite promjene u partnerskim zemljama;

Izvršenje proračuna

1. napominje da je 2022. financijsko izvršenje 10. i 11. ERF-a (pojedinačne obveze: 853 milijuna EUR i plaćanja u iznosu od 2 386 milijuna EUR) bilo obilježeno Odukom Vijeća (EU) 2022/1223 ([1]) da se ponovno upotrijebi 600 milijuna EUR opozvanih sredstava iz 10. i 11. ERF-a;

2. pozdravlja odluku Vijeća kojom je 600 milijuna EUR iz opozvanih projekata 10. i 11. ERF-a izdvojeno za financiranje djelovanja za svladavanje krize sigurnosti opskrbe hranom i gospodarskog šoka u državama AKP-a uslijed ruske ratne agresije protiv Ukrajine; smatra da, s obzirom na iznimno teško stanje sigurnosti opskrbe hranom u zemljama AKP-a, ta sredstva treba dopuniti odgovarajućim mjerama za povećanje prehrambene autonomije lokalnih zajednica;

3. napominje da je 2022. provedba ERF-a doprinijela poboljšanju stanja u pogledu vode i sanitarnih uvjeta, pristupa električnoj energiji, pristupa pravnoj pomoći, sigurnosti opskrbe hranom i prehrane, zaštite okoliša, strategija ublažavanja klimatskih promjena i prirodnih ekosustava, zdravlja, obrazovanja i poduzetništva/zapošljivosti;

4. primjećuje da ERF čini 33,2 % portfelja DG INTPA-e u pogledu plaćanja tijekom 2022., koji je dosegnuo 2 452 milijuna EUR (odnosno 98,08 % godišnjeg cilja); konstatira da su plaćanja Europske investicijske banke (EIB) iznosila 461 milijuna EUR; primjećuje da, s obzirom na to da je klauzula o vremenskom ograničenju valjanosti za 11. ERF istekla 31. prosinca 2020., 2022. godine nije bilo novih obveza, uz iznimku obveza za sredstva koja proizlaze iz ponovne uporabe pričuve 10. i 11. ERF-a u skladu s Odlukom (EU) 2022/1223, u pogledu posebnih mjera za odgovor Unije na krizu sigurnosti opskrbe hranom i gospodarski šok u afričkim, karipskim i pacifičkim zemljama (AKP); konstatira da su plaćanja EIB-a u pogledu Investicijskog instrumenta za zemlje AKP-a iznosila 400 milijuna EUR;

5. naglašava važnost pristupa Tima Europa za učinkovitost i vidljivost pomoći koju pruža Unija i pozdravlja inicijativu Komisije da produbi koordinaciju s državama članicama i u najvećoj mogućoj mjeri iskoristi njihovo postojeće stručno znanje u partnerskim zemljama, čime se osigurava snažnija Europa na svjetskoj pozornici; prima na znanje regionalne inicijative Tima Europa (TEI) za zapadnosredozemnu migracijsku rutu, u kojima njezina upravljačka skupina uključuje predstavnike DG NEAR-a i DG INTPA-a kako bi se osigurala usklađenost djelovanja i optimalno korištenje financijskih sredstava;

6. ističe da je 60 % ugovora zaključeno u okviru jedanaestog ERF-a te da bi Komisija 2024. trebala dovršiti zaključenje 9. ERF-a; prima na znanje napredak u zaključivanju 10. ERF-a, uzimajući obzir da je zaključeno 95,2 % ugovora;

7. prima na znanje napore DG INTPA-e da smanji opseg starog pretfinanciranje na ciljnu vrijednost od 40 % i starih neiskorištenih sredstava za preuzete obveze na ciljnu vrijednost od 35 %; ističe da je DG INTPA premašila svoju ciljnu vrijednost smanjenjem starog pretfinanciranja ERF-ova za 54,31 %, odnosno 52,51 % za stara neiskorištena sredstva za preuzete obveze i cijelo područje za koje je nadležna; napominje da su neiskorištena sredstva za preuzete obveze dosegnula 36,83 %, čime je postignuta ciljna vrijednost od 35 %;

8. međutim, prima na znanje da se, prema izvješću Revizorskog suda („Sud”), ključnim pokazateljem uspješnosti uprave DG INTPA za smanjenje starog pretfinanciranja ne uzima u obzir broj godina za koje je svaka transakcija pretfinanciranja ostala otvorena te stoga Revizorski sud smatra da postizanje tog ključnog pokazatelja uspješnosti ne odražava poteškoće na koje je ta uprava naišla pri poravnanju starijih transakcija pretfinanciranja, od kojih su neke bile otvorene i do 12 godina; prima na znanje odgovor Komisije da je, kad je riječ o starenju otvorenih računa i pretfinanciranja koji nisu poravnani već i do 12 godina, većina tih starih pretfinanciranja povezana sa sudskim postupcima; poziva Komisiju da nastavi izvješćivati Parlament o tim sudskim postupcima, kao što je već učinjeno nakon preporuke Parlamenta br. 2015/PAR/0463; nadalje napominje da je Komisija, kako bi se smanjilo staro pretfinanciranje i riješio problem starenja računa, već uvela godišnje kontrole, pri čemu je 93 % plaćanja ERF-a pravodobno izvršeno 2022., da upotrebljava preglednik upravljanja portfeljem (ažuriran u listopadu 2023.) koji osoblju omogućuje praćenje starenja pretfinanciranja i praćenje neplaćenih računa te poduzima dodatne mjere, uključujući ad hoc kampanje, seminare i smjernice;

9. primjećuje da je DG INTPA ostvarila svoj cilj da za ERF ima najviše 13 % starih ugovora koji su istekli; napominje da je postigla rezultat od 10,56 % za ERF i 8,39 % za opći proračun Unije;

10. ističe da je iznos nepodmirenih obveza ERF-ova 2022. dosegnuo 12,6 % odnosno 8 250 milijuna EUR;

([1]) Odluka Vijeća (EU) 2022/1223 od 12. srpnja 2022. o dodjeli sredstava koja su opozvana iz projekata u okviru 10. i 11. Europskog razvojnog fonda u svrhu financiranja djelovanja za svladavanje krize sigurnosti opskrbe hranom i gospodarskog šoka u afričkim, karipskim i pacifičkim zemljama (AKP) uslijed agresivnog rata Rusije protiv Ukrajine (SL L 188, 15.7.2022., str. 147.).

Učinak aktivnosti u financijskim izvještajima

11. napominje da se pretfinanciranje smanjilo za 239 milijuna EUR, uglavnom kao posljedica manjeg broja isplaćenih predujmova zbog smanjenja broja potpisanih ugovora (2 118 milijuna EUR 2021. u usporedbi s 853 milijuna EUR 2022.), te da su se stoga novac i novčani ekvivalenti povećali za 34 milijuna EUR zbog smanjenja pretfinanciranja i drugih plaćanja;

12. prima na znanje povećanje od 123 milijuna EUR obračunanih troškova zbog povećanog broja otvorenih ugovora na kraju godine za koje do kraja godine nisu validirani zahtjevi za povrat troškova, pa su se stoga rashodi morali procijeniti;

13. nadalje napominje da je ukupno smanjenje operativnih troškova u iznosu od 74 milijuna EUR uglavnom posljedica likvidacije uzajamnih fondova koja je dovela do smanjenja doprinosa potrebnih za pokrivanje njihovih troškova te da su se troškovi povezani s pomoći u nuždi povećali jer su opozvana sredstva iz 10. i 11. ERF-a ponovno upotrijebljena za borbu protiv negativnih učinaka rata u Ukrajini;

14. u tom pogledu ističe da je u pogledu učinka povlačenja Ujedinjene Kraljevine iz Europske unije Revizorski sud zaključio da nema financijskog učinka koji se treba prikazati u računovodstvenoj dokumentaciji ERF-ova za 2022. i da računovodstvena dokumentacija ERF-ova na dan 31. prosinca 2022. točno prikazuje stanje procesa povlačenja na taj datum;

Pouzdanost računovodstvene dokumentacije

15. primjećuje da je proračun 9. ERF-a (2000. – 2007.) iznosio 13,8 milijardi EUR, da se proračun 10. ERF-a (2008. – 2013.) gotovo udvostručio na 22,7 milijardi EUR, a da proračun 11. ERF-a iznosi visokih 30,5 milijardi EUR, od čega je 29,1 milijarda EUR dodijeljena zemljama AKP-a, a 0,4 milijarde EUR prekomorskim zemljama i područjima, s 1 milijardom EUR za administrativne troškove;

16. prima na znanje najavu Komisije iz listopada 2021. da će zaključiti 8. ERF; ističe da je Komisija u godišnjoj računovodstvenoj dokumentaciji ERF-a za financijsku godinu 2022. navela da su sve aktivnosti 8. ERF-a dovršene i da su svi ugovori i financijske odluke zaključeni u računovodstvenoj dokumentaciji ERF-a te da su preostali otvoreni nalozi za povrat sredstava preneseni u 9. ERF; napominje, međutim, da su financijske informacije o 8. ERF-u i dalje bile prikazane u računovodstvenoj dokumentaciji, kao i da su neka salda 8. ERF-a još bila otvorena 2022.; napominje da je operativno zaključenje 8. ERF-a provedeno kako je predviđeno 2021. i da je potpuno računovodstveno zaključenje 8. ERF-a u tijeku zbog tekućih naloga za povrat;

17. prima na znanje činjenicu da je Revizorski sud u svojem godišnjem izvješću o aktivnostima koje se financiraju iz 9., 10. i 11. ERF-a za financijsku godinu 2022. zaključio da godišnja računovodstvena dokumentacija za financijsku godinu koja je završila 31. prosinca 2022. u svim značajnim aspektima vjerno prikazuje financijsko stanje ERF-ova te rezultate poslovanja, novčane tokove i promjene u neto imovini za završenu godinu, u skladu s odredbama Uredbe Vijeća (EU) 2018/1877 ([2]) (Financijska uredba o 11. ERF-u) i računovodstvenim standardima za javne službe;

Zakonitost i pravilnost transakcija na kojima se temelji računovodstvena dokumentacija

18. prima na znanje mišljenje Revizorskog suda u skladu s kojim su rashodi na kojima se temelji računovodstvena dokumentacija za godinu koja je završila 31. prosinca 2022. zakoniti i pravilni u svim značajnim aspektima;

19. napominje da se provedba europskih razvojnih fondova odnosi na zemlje koje se suočavaju sa sve većim učincima klimatskih promjena, gubitkom biološke raznolikosti i nesigurnošću opskrbe hranom te na zemlje koje su oslabljene pandemijom bolesti COVID-19, neopravdanom i ničim izazvanom ruskom ratnom agresijom u Ukrajini, kao i rastućim dugom, novim i zaboravljenim humanitarnim krizama i sukobima, koji stvaraju sve veću nejednakost i siromaštvo; stoga ustraje u tome da bi se preostali projekti u okviru europskih razvojnih fondova trebali usredotočiti na unapređenje provedbe ciljeva održivog razvoja; ponavlja da su sigurnost, uzajamno korisna partnerstva i međunarodna suradnja temeljni uvjeti kako bi svijet ostvario napredak u pogledu ciljeva održivog razvoja do 2030. i nakon toga;

20. ponovno izražava zabrinutost zbog mnogih potencijalnih razloga iz kojih je Revizorski sud iznio niz nepovoljnih mišljenja o zakonitosti i pravilnosti rashoda zbog činjenice da u rashodima koji su prihvaćeni u računovodstvenoj dokumentaciji za godinu koja je završila 31. prosinca 2022. postoje značajne pogreške; istodobno napominje da je kontekst u kojem se provodi ERF-a rizičan, složen te da se brzo mijenja, uz iznimnu raznolikost u pogledu geografske pokrivenosti, provedbenih subjekata i partnerskih zemalja te načina pružanja pomoći;

([2]) Uredba Vijeća (EU) 2018/1877 od 26. studenoga 2018. o financijskoj uredbi koja se primjenjuje na 11. europski razvojni fond i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) 2015/323 (SL L 307, 3.12.2018., str. 1.).

21. konstatira da je Revizorski sud, kako bi proveo reviziju pravilnosti prijenosa, ispitao uzorak od 140 transakcija koje predstavljaju cjelokupan niz rashoda u okviru ERF-a; osim toga konstatira da je time bilo obuhvaćeno sljedeće: 27 transakcija povezanih s Kriznim uzajamnim fondom za Afriku, 98 transakcija koje je odobrilo 20 delegacija EU-a ([3]) i 15 plaćanja koja je odobrio središnji ured Komisije;

22. sa zabrinutošću konstatira da su od 140 ispitanih transakcija njih 57 (40,7 %) sadržavale pogreške, u usporedbi s 54 (38,8 %) koliko ih je bilo 2021. za isti broj transakcija; nadalje ističe da je Sud kvantificirao 48 pogreške (43 iz 2021.), na temelju kojih je procijenio da stopa pogreške za financijsku godinu 2022. iznosi 7,1 % (4,6 % tijekom 2021.);

23. sa zabrinutošću napominje da je prema tipologiji pogrešaka procijenjena stopa pogrešaka u financijskoj godini 2022. za rashode koji nisu nastali iznosila 51 % (14,9 % u 2021.), za neprihvatljive rashode 24 % (38,6 % u 2021.), za ozbiljno nepoštovanje pravila o javnoj nabavi 16 % (14,6 % u 2021.), za nepostojanje ključne popratne dokumentacije 7 % (23,3 % u 2021.), a za druge vrste pogrešaka 2 % (8,6 % u 2021.); prima na znanje odgovor Komisije da je većina pogrešaka koje su se mogle izbjeći relevantna za poravnanje prekomjernih iznosa (rashodi koji nisu nastali), do čega dolazi zbog nedovoljnog financijskog izvješćivanja provedbenih partnera u okviru neizravnog upravljanja i ne utječe na provedbu projekata;

24. prima na znanje odgovor Komisije da je 2022. otprilike 50 % zbirnih pogrešaka posljedica poravnanja prekomjernih iznosa, prakse prema kojoj se rashodi koji nisu nastali uključuju u računovodstvenu dokumentaciju kao nastali rashodi te su stoga privremeni jer nakon konačnih poravnanja više neće postojati; nadalje prima na znanje mjere koje je Komisija poduzela kako bi omogućila lakše utvrđivanje nastalih rashoda i poziva Komisiju da se obrati tijelu nadležnom za davanje razrješnice o učincima tih mjera;

25. napominje da su *ex ante* kontrole DG INTPA-e 2022. spriječile plaćanje neprihvatljivih rashoda u ukupnom iznosu od 167,94 milijuna EUR, što predstavlja 2,91 % ukupnog fakturiranog iznosa i iznad je referentne vrijednosti koju je za taj pokazatelj utvrdo DG INTPA (2 %), kao i iznad rezultata za 2021. (2,62 %); potiče Komisiju da dodatno poboljša sustave kontrole;

26. zabrinut je što je nacionalni dužnosnik za ovjeravanje za ERF-ove u Beninu dodijelio ugovor u svrhu jačanja sudjelovanja civilnog društva u toj zemlji jednom konzultantskom društvu, pri čemu su ozbiljno prekršena pravila o javnoj nabavi; sa zabrinutošću napominje da je, prema navodima Komisije, odbor za evaluaciju iskoristio svoje „diskrecijske ovlasti" kako bi primijenio metodu izračuna koja nije dovoljno dokumentirana tijekom postupka; prima na znanje mjere koje je Komisija poduzela kako bi riješila nedostatke utvrđene u toj delegaciji i izbjegla slične probleme u drugim delegacijama; napominje da je stopa pogreške u delegaciji EU-a u Beninu činila približno 30 % ukupne pogreške i da bi, da ta delegacija nije bila uključena, ukupna pogreška iznosila otprilike 4,7 % umjesto 7,1 %; podsjeća da su transparentnost i odgovornost ključne za nevladine organizacije koje su pozvane da djeluju potpuno u skladu s financijskim pravilima i vrijednostima Unije, posebno u upravljanju fondovima Unije, i naglašava da bi nevladinim organizacijama trebalo pružiti potporu u njihovim sustavima kontrole i praćenja, posebno onima koje djeluju u trećim zemljama; podsjeća da se nevladine organizacije podvrgavaju istoj razini kontrole i istraga kao i svi drugi primatelji sredstava Unije;

27. sa zabrinutošću napominje da procijenjena stopa pogreške sustavno prekoračuje prag značajnosti (2 %); sa zabrinutošću napominje da se, u usporedbi s financijskom godinom 2021., procijenjena stopa pogreške povećala za 2,5 % u usporedbi s povećanjem od 0,8 % između financijskih godina 2020. i 2021.;

28. napominje da je Komisija 2022. izdala 333 naloga za povrat na 293 ugovora u ukupnom iznosu od 62,92 milijuna EUR;

Transparentnost i učinkovitost sustavâ praćenja i jamstava

29. prima na znanje opažanje Revizorskog suda da su 2022. Komisija i njezini provedbeni partneri napravili više pogrešaka u transakcijama povezanima s procjenama programa i bespovratnim sredstvima te sporazumima o doprinosu i sporazumima o delegiranju sa zemljama korisnicima, međunarodnim organizacijama i agencijama država članica nego u drugim oblicima potpore (primjerice za ugovore o izvođenju radova, dobavljanju robe i pružanju usluga); osim toga primjećuje da je od 99 transakcija te vrste koje je Revizorski sud ispitao njih 46 sadržavalo mjerljive pogreške, što je činilo 86 % procijenjene stope pogreške; prima na znanje da DG INTPA trenutačno preispituje svoju strategiju kontrole, uključujući zahtjeve za izvješćivanje, i istražuje moguće korektivne mjere; traži od Komisije da obavijesti tijelo nadležno za davanje razrješnice o svojoj revidiranoj strategiji kontrole;

([3]) Benin, Bocvana, Burkina Faso, Džibuti, Etiopija, Fidži, Gabon, Sveti Toma i Prinsipe, Gvineja Bisau, Haiti, Côte d'Ivoire, Liberija, Madagaskar, Malavi, Nigerija, Tanzanija, Gambija, Togo, Uganda i Zimbabve.

30. konstatira da je, na temelju izvješća Revizorskog suda, u 23 slučaja mjerljivih i pet slučajeva nemjerljivih pogrešaka Komisija raspolagala s dovoljno informacija da spriječi ili otkrije i ispravi pogreške prije prihvaćanja rashoda; nadalje konstatira da bi, prema procjeni Revizorskog suda, da je Komisija pravilno upotrijebila sve informacije kojima je raspolagala, procijenjena stopa pogreške bila manja za 5,5 postotna boda u usporedbi s 2,4 postotnih bodova, koliko je bilja manja 2021.; prima na znanje odgovor Komisije da je većina pogrešaka koje su se mogle izbjeći posljedica nedovoljnog financijskog izvješćivanja provedbenih partnera u okviru neizravnog upravljanja; prima na znanje predanost Komisije reviziji svoje strategije kontrole, uključujući zahtjeve u pogledu izvješćivanja te poziva Komisiju da se osvrne na poduzete korektivne mjere;

31. konstatira da su, u skladu s izvješćem Revizorskog suda, 22 transakcije u kojima su postojale mjerljive pogreške, koje čine 2,3 postotnih bodova procijenjene stope pogreške, već bile obuhvaćene revizijom ili provjerom rashoda; nadalje konstatira da se kontrolni sustav DG INTPA-e temelji na *ex ante* provjerama te da na temelju informacija navedenih u izvješćima o reviziji/provjeri kojima se opisuje stvarno obavljeni rad Revizorski sud nije mogao procijeniti jesu li se pogreške mogle otkriti i ispraviti tijekom tih *ex ante* provjera jer izvješća ne obuhvaćaju 100 % prijavljenih rashoda niti pružaju dovoljno pojedinosti kako bi se potvrdilo da su stavke za koje je Revizorski sud utvrdio pogreške bile obuhvaćene *ex ante* provjerama; u tom pogledu napominje da Komisija redovito ažurira opis poslova za provjere rashoda kako bi se povećala cjelovitost i jasnoća izvješćivanja; poziva Komisiju da tijelo nadležno za davanje razrješnice obavješćuje o postignutim poboljšanjima;

32. ističe da je Revizorski sud utvrdio dva rashodovna područja u kojima su transakcije manje podložne pogreškama zbog specifičnih uvjeta plaćanja: (a) proračunska potpora i (b) projekti s više donatora koje provode međunarodne organizacije i na koje se primjenjuje „teoretski pristup”; primjećuje da je Revizorski sud 2022. proveo reviziju dviju transakcija proračunske potpore i osam projekata na koje se primjenjuje „teoretski pristup” i kojima su upravljale međunarodne organizacije;

33. ističe ulogu lokalnih partnera u provedbi i potrebu da se osigura njihova potpora i izgradnja kapaciteta; napominje da bi nakon postupnog ukidanja projekata europskih razvojnih fondova trebalo zadržati lokalno znanje o postupanju sa sredstvima EU-a kako bi ga se iskoristilo za projekte u okviru Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju (NDICI) – Globalna Europa; ističe da bi projekti EU-a trebali podlijegati evaluaciji, praćenju i izvješćivanju kako bi se utvrdila njihova učinkovitost te izbjegle neželjene negativne posljedice;

34. zabrinut je da su, kao i prethodnih godina, neke međunarodne organizacije omogućile samo ograničen pristup svojim dokumentima (npr. u formatu samo za čitanje), što je Revizorskom sudu otežalo planiranje, provedbu i kontrolu kvalitete revizije i uzrokovalo kašnjenja; napominje da se o pitanjima kontrole raspravljalo s tijelima UN-a i Svjetskom bankom u nekoliko navrata, među ostalim u kontekstu sastanaka zajedničke tehničke referentne skupine i radne skupine o financijskom i administrativnom okvirnom sporazumu EU-a i UN-a, te da su osnovane zajedničke tehničke skupine za redovitu raspravu o pitanjima revizije i kontrole; nadalje napominje da Komisija surađuje s predmetnim međunarodnim organizacijama te da je s njima pojačala komunikaciju o pristupu Europskog revizorskog suda dokumentima; potiče Komisiju da poveća te napore;

35. prima na znanje da je u jedanaestoj studiji DG INTPA-e o stopi preostale pogreške, koju je 2022. proveo vanjski ugovaratelj u njezino ime, ukupna stopa preostale pogreške procijenjena manjom od praga značajnosti od 2 % koji je Komisija odredila sedmu godinu zaredom: 1,15 % (1,14 % u 2021.);

36. ističe da, u skladu s procjenom Revizorskog suda, studija o stopi preostale pogreške nije postupak izražavanja jamstva ni revizija, već se njezina izrada temelji na metodologiji za izračun stope preostale pogreške i priručniku koje je osmislila DG INTPA; napominje da DG INTPA pojašnjava da bi studija o stopi preostale pogreške trebala biti ključni pokazatelj procijenjenog financijskog učinka preostalih pogrešaka, tj. njome se mjeri dobro funkcioniranje sustava unutarnje kontrole i stoga pokazuje korektivni kapacitet Komisije; ističe da je Revizorski sud, kao i prethodnih godina, utvrdio određena ograničenja u toj studiji; napominje da je Revizorski sud pregledom metode izračuna upotrijebljene u studiji o stopi preostale pogreške za 2022. utvrdio da je stopa preostale pogreške podcijenjena i da je izračunao da je ona iznosila 1,35 %; nadalje prima na znanje mišljenje Revizorskog suda, kao i prethodnih godina, da metodologija za izračun stope preostale pogreške omogućuje ugovaratelju da se u potpunosti oslanja na rezultate provjera DG INTPA-e te da je oslanjanje na rad drugih revizora u suprotnosti sa svrhom studije o stopi preostale pogreške;

37. konstatira da je od 2018. DG INTPA znatno smanjila opseg zadrški (tj. udio rashoda koji je njima obuhvaćen) u godišnjim izvješćima o radu te da, slično tome, godišnje izvješće o radu za 2022. ne sadržava nikakve zadrške; napominje da Revizorski sud smatra da je nepostojanje zadrški u godišnjem izvješću o radu za 2022. neopravdano i smatra da je to djelomično posljedica ograničenja koja postoje u studiji o stopi preostale pogreške; prima na znanje odgovor Komisije prema kojem se izostanak zadrški objašnjava pravilnom primjenom metodologije za izračun stope preostale pogreške i uputama njezinih središnjih službi;

38. konstatira da DG INTPA procjenjuje ukupni rizični iznos u trenutku plaćanja na 83,3 milijuna eura (1,4 % rashoda za 2022.), a ukupni rizični iznos u trenutku zaključenja na 71,7 milijuna eura; nadalje konstatira da DG INTPA procjenjuje da će se od rizičnog iznosa u trenutku plaćanja 11,6 milijuna EUR (19 %) ispraviti provjerama koje će se provesti narednih godina (taj je iznos poznat kao „korektivni kapacitet”);

39. napominje da akcijski plan DG INTPA-e za 2022., koji je usmjeren na uklanjanje utvrđenih nedostataka u kontroli i visokih rizika, uključuje poboljšanje daljnjeg postupanja na temelju nalaza Revizorskog suda / iz studije o stopi preostale pogreške te da su u rujnu 2022. donesene nove verzije priručnika i metodologije za izračun stope preostale pogreške kako bi se riješila pitanja iz prethodnih opažanja Revizorskog suda; prima na znanje odgovor Komisije da se izmijenjenim pravilima izbjegava prekomjerno oslanjanje na prethodne kontrolne aktivnosti jer je sada potrebno da se slučajevi oslanjanja na prethodne kontrolne aktivnosti prate u svjetlu povijesnih prosjeka; nadalje napominje da je Komisija u potpunosti provela preporuku Revizorskog suda iz godišnjeg izvješća za 2020. o uspostavljanju obveza za izvođača studije o stopi preostale pogreške da tijekom svojeg rada izvješćuje Komisiju o slučajevima sumnje na prijevaru počinjenu na štetu proračuna Unije; međutim, žali zbog toga što Komisija ne prihvaća preporuku iz godišnjeg izvješća Revizorskog suda za 2022. da se poboljša metodologija za izračun stope preostale pogreške i provjeri njezina pravilna primjena jer smatra da nije potrebno mijenjati metodologiju koja se upotrebljava za studiju o stopi preostale pogreške za ekstrapolaciju stavki visoke vrijednosti;

Sprječavanje, otkrivanje i ispravljanje prijevara

40. konstatira da DG INTPA od 2014. razvija i provodi vlastitu strategiju za borbu protiv prijevara na temelju metodologije koju je pružio Europski ured za borbu protiv prijevara (OLAF) i da je ta strategija ažurirana tri puta od njezinog stupanja na snagu; prima na znanje da je DG INTPA odlučio odgoditi srednjoročnu procjenu svoje strategije za borbu protiv prijevara (koja je prvotno planirana za 2022.) zbog nekoliko tekućih revizija i ažuriranja koje provode Služba za unutarnju reviziju, Europski revizorski sud i OLAF; nadalje napominje da je DG INTPA provela 90 % pratećeg akcijskog plana i da su sve mjere provedene u najavljenim rokovima, povrh toga što s OLAF-om istražuje mogućnost stavljanja na raspolaganje anonimiziranih primjera slučajeva prijevare u unutarnjoj mreži Komisije koja je uvedena 2023.;

41. napominje da je DG INTPA također doprinijela strategiji Komisije za borbu protiv prijevara i poduzimala daljnje korake u vezi s financijskim preporukama koje je OLAF iznio u razdoblju 2018. 2022., što je dovelo do zaključenja samo 24 % financijskih preporuka i poduzimanja daljnjih koraka u vezi sa 76 % financijskih preporuka; pozdravlja rezultate postignute tijekom 2022., kao što su stupanje na snagu novih internih smjernica o postupanju s informacijama povezanima s prijevarama, pojačani sustav imenovanja unutar mreže DG INTPA-e za borbu protiv prijevara, pokretanje vanjskih mjera za podizanje razine osviještenosti usmjerenih na provedbene partnere i korisnike DG INTPA-e, kontinuirano ažuriranje svih internih internetskih stranica, priručnika i baza podataka te slanje godišnje obavijesti cjelokupnom osoblju o profesionalnim etičkim standardima, sprečavanju i otkrivanju prijevara te pravilima za objavu informacija;

42. napominje da je krajem 2022. DG INTPA bila upoznata s 24 istrage u tijeku i da ju je OLAF obavijestio o zaključenju šest istraga s financijskim i/ili administrativnim preporukama, sedam bez preporuke, te o prijenosu dvaju predmeta Uredu europskog javnog tužitelja; napominje da je DG INTPA sustavno prenosila sve slučajeve sumnje na prijevaru ili nepravilnosti OLAF-u i pomno pratila sve financijske preporuke o kojima ju je obavijestio OLAF;

43. napominje da je prvi prioritet strategije DG INTPA-e za borbu protiv prijevara za razdoblje 2021. 2024. povećati unutarnju i vanjsku osviještenost o pitanjima povezanima s prijevarama, među ostalim kroz osposobljavanje; međutim, žali zbog toga što je Revizorski sud u okviru revizije u četiri delegacije utvrdio da osoblje nije dovoljno educirano o sprječavanju prijevara, tj. da osoblje nije prošlo nikakvo osposobljavanje u tom području u posljednjih pet godina;

44. pozdravlja činjenicu da je DG INTPA optimizirala upotrebu sustava ranog otkrivanja i isključenja kao alata za sankcioniranje prijevara i poboljšala mjere za borbu protiv prijevara povezane s proračunskom potporom;

Proračunska potpora Unije

45. napominje da su plaćanja proračunske potpore izvršena u okviru ERF-a 2022. iznosila 105,2 milijuna EUR;

46. napominje, radi usporedbe, da je Ukrajina s gotovo 800 milijuna EUR tekućih operacija 2022. postala treći po veličini portfelj proračunske potpore;

47. ističe da su u posljednje tri godine iz proračunske potpore EU-a osigurana plaćanja u iznosu od ukupno 6 milijardi EUR – 3 milijarde EUR 2020., 1,2 milijarde EUR 2021. i 1,8 milijardi EUR 2022.; nadalje napominje da je proračunska potpora činila 15 % plaćanja Europske komisije u okviru Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa (NDICI – Globalna Europa), Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA III), odluke o prekomorskom pridruživanju, uključujući Grenland ili u okviru prethodnih instrumenata;

48. napominje da je 2022. europsko susjedstvo postalo najveći primatelj proračunske potpore (38 %), nakon čega slijede supsaharska Afrika (24 %), Azija (18 %), zapadni Balkan (8 %), Latinska Amerika (6 %), Karibi (2 %), prekomorske zemlje/područja (2 %) i pacifička regija (2 %) te da su, kad je riječ o vrsti ugovora, ugovori o uspješnosti sektorskih reformi sa 74 % vrijednosti portfelja premašili ugovore o izgradnji države i otpornosti (24,5 %) te ugovore o ciljevima održivog razvoja (1,5 %);

49. podsjeća da revizijom pravilnosti ([4]) Revizorski sud ne može obuhvatiti transakcije provedene nakon trenutka u kojem je Komisija isplatila proračunsku potporu državi primateljici jer se ta sredstva zatim spajaju s vlastitim proračunskim sredstvima predmetne zemlje;

50. napominje da su 2022. najveći primatelji plaćanja ERF-a bili Mozambik, Sudan i Demokratska Republika Kongo, dok su sektori s najvećim financijskim sredstvima bili vlada i civilno društvo, poljoprivreda, energetika te socijalna infrastruktura i usluge; napominje da se provedba ERF-a odnosi na zemlje koje se suočavaju sa sve većim učincima klimatskih promjena, gubitkom biološke raznolikosti i nesigurnošću opskrbe hranom te da su oslabljene rastućim dugom, novim i zaboravljenim humanitarnim krizama i sukobima, što dovodi do sve veće nejednakosti i siromaštva; poziva na to da Europski razvojni fond bude uvjetovan ako postoje dokazi o kršenju ljudskih prava, korupciji ili utaji poreza;

51. poziva na bolju koordinaciju između Komisije, ESVD-a i delegacija EU-a kako bi se olakšale rasprave i suradnja s relevantnim lokalnim akterima na terenu u svrhu utvrđivanja projekata koji su najviše usklađeni s ciljevima razvojne učinkovitosti;

52. napominje da su lokalni nevladini akteri u dobrom položaju za pružanje pomoći Unije potrebitim osobama, posebno u udaljenim područjima; ističe da bi pojačana suradnja Unije s tim organizacijama mogla ubrzati učinkovitost razvojne suradnje;

Mjere poduzete na temelju preporuka iz razrješnice za 2021.

53. iz izvješća Komisije o daljnjem postupanju u vezi s razrješnicom za 2021. prima na znanje da je u tijeku digitalizacija kontrola u vanjskom djelovanju u cilju usvajanja korporativnih praksi i alata te da će se predstojećim prijelazom na korporativnu e-reviziju olakšati sustavnije i integriranije praćenje nalaza dobivenih na temelju revizija i provjera, čime će se omogućiti sveobuhvatniji postupak poduzimanja daljnjih koraka;

54. napominje da su se zajednička osposobljavanja s osobljem UN-a nastavila tijekom 2023. i da je Komisija postigla dogovor s UN-om o osnivanju zajedničkih tehničkih skupina za redovitu raspravu o pitanjima revizije i kontrole te da će Komisija nastaviti poduzimati mjere za pronalaženje praktičnih i dugoročnih rješenja za ta pitanja;

55. napominje da je 2022. DG INTPA procijenila nalaze sistemske prirode koji su dobiveni na temelju provjera rashoda nastalih djelovanjima 20 globalnih međunarodnih organizacija čije je upravljanje revizijskim zadacima centralizirano te da je u siječnju 2023. podijelila svoje nalaze i predložene mjere ublažavanja s relevantnim osobljem sjedišta i delegacija;

56. napominje da Komisija i partnerske institucije (uključujući razvojne financijske institucije i razvojne agencije) aktivno surađuju s lokalnim organizacijama iz privatnog sektora kako bi raspravljali o izazovima i prilikama za povećanje pristupa financiranju s pomoću financijskih instrumenata kao što su operacije mješovitog financiranja te da se politički dijalog održava u suradnji s partnerskim zemljama preko delegacija Europske unije i nacionalnih investicijskih foruma; naglašava važnost mobilizacije privatnog sektora za premošćivanje jaza u financiranju razvoja i za postizanje ciljeva održivog razvoja;

57. pozdravlja strategiju Global Gateway kao usklađen odgovor Unije na globalne izazove; smatra da se u vrijeme novih geostrateških izazova akteri u vanjskoj i sigurnosnoj politici Unije te razvojnoj suradnji moraju bolje koordinirati kako bi povećali prisutnost i vidljivost Unije diljem svijeta ulaganjem u tvrdu i meku infrastrukturu kojim se stvara nacionalna vrijednost u partnerskim zemljama suradnjom s privatnim sektorom i institucijama za financiranje razvoja, u skladu s ciljevima održivog razvoja;

58. podsjeća da su globalne krize stvorile i povećale nejednakosti unutar zemalja i među njima, čime se ugrožava socijalna kohezija te u tom kontekstu pozdravlja razvoj pokazatelja nejednakosti (I-Marker) kako bi se stvorio pouzdan sustav izvješćivanja i ocjenjivanja u pogledu doprinosa svih intervencija smanjenju nejednakosti;

59. ponavlja preporuke Revizorskog suda upućene Komisiji:
   (a) potrebno je provjeriti jesu li računovodstvena salda za zaključene ERF-ove pravodobno poravnana;
   (b) potrebno je provjeriti jesu li pretfinanciranje i računi pravodobno poravnani u godišnjoj računovodstvenoj dokumentaciji;
   (c) potrebno je poduzeti mjere za poboljšanje kontrolnih sustava u delegacijama EU-a kad je riječ o poravnanju pretfinanciranja;
   (d) potrebno je ponovno istaknuti obvezu poštovanja pravila o PDV-u i provesti odgovarajuće provjere;
   (e) potrebno je ojačati *ex ante* kontrole prije prihvaćanja rashoda;
   (f) potrebno je poboljšati metodologiju za izračun stope preostale pogreške i provjeriti primjenjuje li se ona pravilno.

([4]) Tematsko izvješće Europskog revizorskog suda br. 25/2019: „Kvaliteta podataka u području proračunske potpore: nedostatci u nekim pokazateljima i u provjeri plaćanja promjenjivih tranši”.